

Dictamen en relació amb la consulta d'una universitat pública sobre la cessió de dades a un col·legi professional per al control de l'intrusisme professional

Es presenta davant l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades un escrit emès per una Universitat en què es planteja si la comunicació de la informació relativa a la titulació obtinguda per una persona que ha cursat els seus estudis en aquesta Universitat al Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya, amb la finalitat de controlar un possible cas d'intrusisme professional, requereix el consentiment de l'afectat.

S'adjunta a l'escrit de consulta còpia d'un informe emès pels serveis jurídics de la Universitat en relació amb una anterior petició de dades efectuada per aquest mateix col·legi professional i còpia del burofax que el dit col·legi ha fet arribar a la Universitat reclamant-li la informació personal abans esmentada i en què aporta documentació als efectes d'acreditar el presumpte cas d'intrusisme professional.

Analitzada la petició i la documentació que l'acompanya, i vist l'informe de l'Assessoria Jurídica, es dictamina el següent.

I

(...)

II

La Universitat manifesta, en el seu escrit de consulta, que el Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya va sol·licitar verificar si una determinada persona disposava, d'acord amb els arxius de la Universitat, de la titulació d'enginyer industrial o d'enginyer tècnic industrial, als efectes de poder controlar un possible cas d'intrusisme professional.

En aquest sentit afirma que es va denegar aquesta informació sobre la titulació perquè es va entendre que, en la mesura que el mateix col·legi professional afirmava no disposar de documentació relativa a la titulació de la persona afectada, l'actuació de verificació de la certesa de la informació pretesa pel col·legi no trobava empara en una norma amb rang de llei, per la qual cosa, com estableix la legislació de protecció de dades de caràcter personal, calia el consentiment previ de la persona afectada.

Tot seguit manifesta que, davant una nova petició de la mateixa informació, va sol·licitar al Col·legi professional d'Enginyers Industrials de Catalunya que acredités, almenys de manera indiciària, que efectivament s'estava produint una situació d'intrusisme professional.

Rebuda la documentació sol·licitada al col·legi professional i en atenció als fets exposats, la Universitat planteja davant aquesta Autoritat les següents qüestions:

1. Si la comunicació, sense consentiment, de dades personals sobre les persones que han cursat estudis i/o obtingut titulacions en la Universitat a un col·legi professional resulta conforme amb la legislació de protecció de dades i, en concret, si en el supòsit descrit existeix habilitació legal per realitzar-la.
2. En quins supòsits i en quines condicions es pot procedir a l'esmentada comunicació sense el consentiment de la persona afectada.

3. I, en el cas que sigui adequada la comunicació, quins tipus de dades es poden facilitar al col·legi professional des de la Universitat sense consentiment de la persona afectada.

Aquestes qüestions s'analitzen en els apartats següents d'aquest dictamen.

III

Des del punt de vista de la protecció de dades personals, facilitar a un col·legi professional informació sobre si una determinada persona que va cursar els seus estudis a la Universitat va obtenir o no la corresponent titulació constitueix una cessió de dades (article 3.i) de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal (LOPD)) que, com a tal, s'ha de sotmetre al règim previst, amb caràcter general, per a les cessions o comunicacions de dades a l'LOPD.

L'article 11.1 de l'LOPD estableix que *“les dades de caràcter personal objecte del tractament només poden ser comunicades a un tercer per al compliment de finalitats directament relacionades amb les funcions legítimes del cedent i del cessionari amb el consentiment previ de l'interessat”*.

El mateix article disposa, en el seu apartat 2, que el dit consentiment no és necessari quan, entre d'altres excepcions, la cessió està autoritzada per una llei o norma amb rang de llei (lletra a).

Per la informació de què es disposa, la finalitat perseguida pel Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya amb la petició d'aquesta informació personal a la Universitat és comprovar que no s'estigui produint un possible cas d'intrusisme professional.

L'article 11 de la Llei 7/2006, de 31 de maig, d'exercici de professions titulades i dels col·legis professionals, relatiu a l'intrusisme i les actuacions professionals irregulars, defineix l'intrusisme professional com *“la **realització d'actuacions professionals sense complir els requisits establerts legalment per a l'exercici de la professió**”* (apartat 1).

D'acord amb l'article 6 d'aquesta Llei, els requisits imprescindibles que ha de complir tot professional per poder exercir llur professió són:

- “a) **Tenir el títol acadèmic** i les condicions que determina l'article 5 (sobre l'accés a l'exercici).*
- b) **No estar en situació d'inhabilitació professional.***
- c) **No estar subjectes a cap de les causes d'incompatibilitat o de prohibició establertes per les lleis.***
- d) **Complir, si escau, les normes de col·legiació corresponents.**”*

El citat article 11 de la Llei 7/2006 estableix, tot seguit, que els actes d'intrusisme professional *“**han d'ésser posats en coneixement de l'Administració de la Generalitat o, en el cas de professions col·legiades, del col·legi professional pertinent, als efectes d'adoptar les mesures administratives que calgui per a corregir aquestes conductes.** Aquesta responsabilitat administrativa s'entén sens perjudici de la responsabilitat penal que pugui correspondre”* (apartat 2).

D'acord amb l'article 39 d'aquesta mateixa Llei, correspon als col·legis professionals, entre d'altres funcions públiques, *“**vetllar pels drets i pel compliment dels deures i les obligacions dels col·legiats i perquè no es produeixin actes d'intrusisme,** de*

competència deslleial o altres actuacions irregulars en relació amb la professió col·legiada, adoptant, si s'escau, les mesures i les accions establertes per l'ordenament jurídic” (lletra b)).

De conformitat amb la informació adjuntada a l'escrit de consulta, en el present cas la persona afectada treballa en el departament de patents d'un despatx d'advocats i agència de propietat industrial i intel·lectual, del que es desprèn que estaria exercint la professió d'agent de patents o agent de la propietat industrial.

La Llei 11/1986, de 20 de març, de Patents, estableix, en el seu article 156, que *“los Agentes de la Propiedad Industrial son las personas físicas inscritas como tales en el Registro de la Propiedad Industrial que, como profesionales liberales, ofrecen habitualmente sus servicios para aconsejar, asistir o representar a terceros para la obtención de las diversas modalidades de la Propiedad Industrial y la defensa ante el Registro de la Propiedad Industrial de los derechos derivados de las mismas.”*

D'acord amb l'article 157 d'aquesta Llei 11/1986, per obtenir la inscripció en el Registre Especial d'Agents de la Propietat Industrial cal complir els requisits següents:

- “1. Ser español o tener la nacionalidad de un Estado miembro de la Comunidad Europea. Ser mayor de edad y tener despacho profesional en España o en un Estado miembro de la Comunidad Europea.*
- 2. No estar procesado ni haber sido condenado por delitos dolosos, excepto si se hubiera obtenido la rehabilitación.*
- 3. **Estar en posesión de los títulos oficiales de Licenciado, Arquitecto o Ingeniero, expedidos por los Rectores de las Universidades, u otros títulos oficiales que estén legalmente equiparados a éstos.***
- 4. Superar un examen de aptitud acreditativo de los conocimientos necesarios para la actividad profesional definida en el artículo anterior, en la forma que reglamentariamente se determine.*
- 5. Constituir fianza a disposición de la Oficina Española de Patentes y Marcas y concertar un seguro de responsabilidad civil hasta los límites que se determinen en el Reglamento.*
- 6. Aportar justificación del pago de la tasa de inscripción.”*

Segons la informació que consta en la pàgina web del despatx professional en què la persona afectada anuncia els seus serveis (adjuntada a l'escrit de consulta), aquesta persona estaria en possessió de la titulació d'enginyer industrial mecànic, emesa per la Universitat que formula la consulta, i de la titulació de llicenciat en dret, emesa per una altra universitat, així com hauria superat l'examen d'agent europeu (EQE).

Per altra banda, la Reial ordre de 27 de febrer de 1926, i així consta en el Reial decret 278/2000, de 25 de febrer, pel qual s'aproven els Estatuts del Col·legi Oficial d'Agents de la Propietat Industrial, va declarar obligatòria la col·legiació de tots els agents de la propietat industrial i comercial.

En aquest sentit, l'article 2.1 d'aquests Estatuts disposa que *“el Colegio estará integrado por todos los agentes de la propiedad industrial, **quienes habrán de estar incorporados al mismo como requisito indispensable para el ejercicio de la profesión.**”*

De conformitat amb aquestes previsions, la comprovació dels requisits establerts legalment per a l'exercici de la professió d'agent de la propietat industrial, als efectes d'adoptar les mesures administratives escaients per evitar actuacions d'intrusisme professional, correspondria a aquest Col·legi Oficial d'Agents de la Propietat Industrial. En aquest sentit, l'article 6.11 dels Estatuts del Col·legi Oficial d'Agents de la Propietat

Industrial estableix, com a funció pròpia, *“adoptar cuantas medidas estén a su alcance en evitación del intrusismo profesional”*.

En aquest punt convé assenyalar que la potestat sancionadora per via disciplinària dels col·legis professionals abasta únicament els seus col·legiats.

Així s'estableix a l'article 5.i) de la Llei 2/1974, de 13 de febrer, sobre Col·legis professionals, segons el qual els correspon, entre d'altres funcions, la de *“ordenar en el ámbito de su competencia, la actividad profesional de los colegiados, velando por la ética y dignidad profesional y por el respeto debido a los derechos de los particulares y ejercer la facultad disciplinaria en el orden profesional y colegial”*.

En el mateix sentit, l'article 15 de la Llei 7/2006 disposa que *“els col·legis professionals i, si s'escau, els consells de col·legis professionals **tenen competència per a sancionar els col·legiats** que infringeixin les disposicions col·legials i professionals, de conformitat amb el que disposen aquest títol I el títol V”* (apartat 3).

Per tant, en el supòsit que la persona afectada –que, per la informació de què es disposa estaria exercint d'agent de la propietat industrial- estigui, tal com li exigeix la llei, col·legiat al Col·legi Oficial d'Agents de la Propietat Industrial, en cas que es disposés d'indicis suficients de la comissió d'una falta o infracció administrativa, aquest col·legi professional estaria obligat a obrir un expedient disciplinari, a fi de constatar la situació indiciària d'intrusisme professional (com ara, exercir sense titulació) i, si escau, sancionar-la (articles 43 i 47.c) Estatuts).

Sent així, en el si d'aquest procediment disciplinari, el Col·legi Oficial d'Agents de la Propietat Industrial podria sol·licitar a la Universitat la informació relativa a si la persona col·legiada ha obtingut la titulació d'enginyer industrial o d'altres d'enginyer tècnic industrial. La cessió d'aquesta informació personal no requeriria el consentiment previ de l'afectat, atesa l'existència d'habilitació legal (normativa sobre l'exercici de professions titulades i dels col·legis professionals, i de funció pública), resultant, per tant, conforme amb l'article 11.2.a) de l'LOPD.

Ara bé, en el supòsit que el Col·legi Oficial d'Agents de la Propietat Industrial constatés que la persona afectada no està col·legiada només podria (com qualsevol altre en la seva situació) posar-ho en coneixement de l'Administració competent o, si fos el cas, de les autoritats judicials o el Ministeri Fiscal.

Així s'ha manifestat el Tribunal Suprem (per exemple, en llur sentència de 25 de maig de 1987), en establir que *“en cuanto al otro tema, el de las competencias del Colegio, aunque es cierto que el párrafo tercero del artículo 1.º de la Ley de Colegios Profesionales de 13 de Febrero de 1974 (...) atribuye a los Colegios citados y, por consecuencia, a los de Médicos, la facultad de defender los intereses profesionales de sus colegiados, y el apartado 2) del artículo 5.º de la citada Ley les permite adoptar las medidas conducentes a evitar el intrusismo profesional, también lo es que las facultades disciplinarias (ver el apartado i del artículo últimamente citado) que dicha Ley les encomienda se refiere sólo a sus colegiados, en lógica congruencia con sus finalidades (...); es decir, los Colegios, respecto de terceros, como sin duda lo es el óptico Sr. C. respecto del recurrente en instancia, pueden, para dar cumplimiento a sus facultades y sus obligaciones respecto del intrusismo, denunciar a quien estime incurre en ello, ante la Administración, como en este caso ha sucedido, o en vía judicial, en cumplimiento de lo dispuesto en el artículo 262 de la Ley de Enjuiciamiento Criminal, pero no les es factible actuar ellos directamente, respecto de terceros, por cuanto ello rebasa los planteamientos colegiales realizados por la Ley, todo lo cual determina deba estarse a la resolución confirmatoria señalada”* (FJ 3).

Tractant-se d'aquest supòsit, des del punt de vista de la protecció de dades, la comunicació d'informació sobre l'obtenció o no de la titulació d'enginyer industrial o d'altres d'enginyer tècnic industrial des de la Universitat vers el Col·legi Oficial d'Agents de la Propietat Industrial requeriria el consentiment previ de la persona afectada (article 11.1 LOPD).

IV

Convé destacar però que en el supòsit que ara s'examina la petició d'informació sobre la titulació que posseeix (o no) la persona afectada a la Universitat no ha estat efectuada pel Col·legi Oficial d'Agents de la Propietat Industrial, sinó pel Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya.

Pel que es desprèn de les manifestacions efectuades per aquest col·legi professional a la Universitat en la seva darrera petició de la dita informació, adjuntada a l'escrit de consulta, el motiu al·legat per sol·licitar-la és que la persona afectada no hauria d'atribuir-se la condició d'enginyer industrial –com així sembla fer-ho en la pàgina web del despatx professional en què anuncia els seus serveis com agent de la propietat industrial- si no compleix els requisits per a l'exercici de la professió d'enginyer industrial (principalment, disposar de la titulació corresponent i trobar-se incorporat al col·legi professional), per la qual cosa considera que hi ha indicis per pensar que s'està produint un cas d'intrusisme professional.

Sobre això, convé recordar que, com s'ha vist, la Llei 7/2006 considera que és intrusisme professional *“la realització d'actuacions professionals sense complir els requisits establerts legalment per a l'exercici de la professió”* (article 11.1).

És a dir, en un cas com l'examinat, es consideraria intrusisme professional, als efectes de la dita llei, dur a terme actuacions pròpies de la professió d'enginyer industrial sense disposar de la titulació corresponent i/o sense estar col·legiat, però no, pel que es desprèn d'aquesta previsió legal, la mera afirmació de la possessió del títol d'enginyer, sense tenir-lo.

Així doncs, en atenció a les consideracions efectuades en l'apartat anterior en relació amb les competències dels col·legis professionals, en el supòsit que el Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya tingui constància de que la persona afectada està realitzant actuacions pròpies o exclusives de la professió d'enginyer industrial, en no trobar-se col·legiat al Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya, hauria de posar en coneixement de l'Administració de la Generalitat aquesta conducta d'intrusisme professional, als efectes d'adoptar les mesures administratives necessàries per corregir-la.

L'article 15.2 de la Llei 7/2006 preveu que *“el règim disciplinari de les professions titulades no col·legiades és exercit per l'Administració de la Generalitat. També hi és exercit en el cas de professionals que tinguin l'obligació d'estar col·legiats i no la compleixin, o de les empreses i les entitats que contractin professionals en aquest supòsit.”*

En concret, hauria de posar-ho en coneixement de la Direcció General de Dret i d'Entitats Jurídiques del Departament de Justícia, atès que, d'acord amb el Decret 194/2013, de 9 de juliol, de reestructuració del Departament de Justícia, li correspon *“realitzar les accions legals contra l'intrusisme professional en els termes establerts en la legislació vigent sobre l'exercici de professions titulades i dels col·legis professionals”* (article 92.1.e)).

Correspondria a aquest organisme comprovar, en el si del procediment sancionador instruït a tal efecte, si la persona està exercint actes propis de la professió d'enginyer industrial i si compleix amb els requisits de col·legiació obligatòria i la necessitat de disposar de la titulació corresponent.

La cessió d'informació sobre la titulació per part de la Universitat a l'administració no requeriria el consentiment previ de l'afectat, atès que trobaria habilitació en les previsions examinades de la Llei 7/2006 (article 11.2.a) LOPD).

Ara bé, atès que en la pàgina web en què l'afectat anuncia els seus serveis consta la titulació que presumptament posseeix (enginyer industrial mecànic) i la data d'obtenció (1991), per aplicació del principi de qualitat de les dades (article 4 LOPD), aquesta cessió hauria de limitar-se a confirmar si la dita persona està o no en possessió d'aquesta titulació.

Per contra, la comunicació d'informació sobre l'obtenció o no d'aquesta titulació al Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya requeriria, en atenció a les consideracions fetes al llarg d'aquest dictamen, el consentiment previ de la persona afectada (article 11.1 LOPD).

Tot això sens perjudici que la conducta indiciària d'intrusisme professional detectada es pugui posar també en coneixement de les autoritats judicials o del Ministeri Fiscal per al cas que puguin derivar-se responsabilitats penals (article 262 LECrim.).

El Codi penal tipifica el delictes d'intrusisme a l'article 403.1, segons el qual *"el que **ejerciere actos propios de una profesión sin poseer el correspondiente título académico expedido o reconocido en España de acuerdo con la legislación vigente, incurrirá en la pena de multa de doce a veinticuatro meses. Si la actividad profesional desarrollada exigiere un título oficial que acredite la capacitación necesaria y habilite legalmente para su ejercicio, y no se estuviere en posesión de dicho título, se impondrá la pena de multa de seis a doce meses.**"*

A criteri del Tribunal Suprem, el text legal no exigeix *"habitualidad por lo que **tanto puede ser la actividad de mero ejercicio continuado, como la realización de un exclusivo acto de calidad y condición momentánea siempre que sea idóneo y peculiar de la profesión usurpada (...)**"* (Sentència de 29 de setembre de 2006).

Pel que fa a l'atribució pública de la condició de la professió sense ostentar la titulació, aquesta conducta constitueix, en aquest àmbit, un subtipus agreujat (article 403.2.a) Codi penal), de tal manera que per considerar-la il·lícita es requereix que, en primer terme, s'hagi produït el tipus principal, això és la realització d'actes propis de la professió.

Així es manifesta el Tribunal Suprem en, entre d'altres, la Sentència de 14 d'octubre de 2011: *"el sujeto además de ejercer actos propios de una profesión sin poseer el correspondiente título, se atribuye públicamente la cualidad de profesional. **Esta forma falsaría viene a sobreañadirse a la actividad intrusa. El verbo nuclear de la conducta es el de atribuir. La atribución ha de ser pública. Ha de hacerse de la cualidad de profesional amparada por el título referido. Todo lo precedente, la atribución pública por el acusado de la cualidad de profesional amparada por el título señalado, necesita, en razón del adverbio además que se ejerzan actos propios de la cualidad profesional. De forma que si no se comete la infracción recogida en el apartado 1º no es posible la comisión de ese subtipo agravado, y la simple asignación personal de la cualidad profesional, sin actos propios de la misma, no configura esta tipología, aunque podría ubicarse, en su caso, en la falta del art. 637 CP"*** (FJ 11), article que ha estat derogat per la disposició derogatòria única de la Llei

orgànica 1/2015, de 30 de març, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi penal.

D'acord amb les consideracions fetes en aquest dictamen en relació amb la consulta plantejada, es fan les següents,

Conclusions

La cessió d'informació sobre la titulació obtinguda per una persona que va cursar els seus estudis a la Universitat a un col·legi professional, per tal de controlar un possible acte d'intrusisme professional, no requeriria el consentiment de l'afectat, sempre que s'efectués vers el col·legi professional en què està col·legiat i amb motiu d'un expedient disciplinari contra la seva persona, en trobar habilitació en la legislació vigent sobre l'exercici de professions titulades i dels col·legis professionals (article 11.2.a) LOPD).

En el cas que el Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya tingui constància de que la persona afectada està realitzant actuacions pròpies de la professió d'enginyer industrial, sense estar incorporada en el col·legi o sense disposar de la titulació corresponent, hauria de posar-ho en coneixement de l'Administració de la Generalitat, als efectes d'adoptar les mesures necessàries per corregir la conducta d'intrusisme professional (articles 11 i 15.2 Llei 7/2006).

Correspondria a aquesta administració la tasca de comprovar si aquesta persona està en possessió de la titulació pertinent per exercir la professió d'enginyer industrial. En aquest sentit, la Universitat podria confirmar si està o no en possessió de la titulació, en tractar-se d'una cessió habilitada per la legislació sobre l'exercici de professions titulades i dels col·legis professionals (article 11.2.a) LOPD).

Barcelona, 18 de febrer de 2016